

Гуль І.Г. Роль та місце мисливського туризму в умовах євроінтеграційних процесів в Україні / І.Г. Гуль, В.П. Мороз // Європейська інтеграція та міжнародна безпека туризму. – Львів: Ліга-Прес, 2015. – С. 113-117.

УДК 639.1.05:338.48

Гуль Іван Григорович, Мороз Володимир Павлович

**РОЛЬ ТА МІСЦЕ МИСЛИВСЬКОГО ТУРИЗМУ В УМОВАХ
ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ В УКРАЇНІ**

Львівський державний університет фізичної культури, к.е.н.

Львівський державний інститут економіки і туризму, к.е.н.

Досліджено особливості розвитку мисливського туризму в країнах Європейського Союзу. Проаналізовано основні проблеми, що стримують розвиток мисливського туризму в Україні. Враховуючи міжнародні тенденції розвитку мисливського туризму, окреслено основні переваги мисливського туризму в умовах євроінтеграції України.

Ключові слова: мисливський туризм, мисливське господарство.

Hul I., Moroz V. The role and place of hunting tourism in the European integration conditions in Ukraine

Researched are peculiarities of hunting tourism development in the European Union countries. Analyzed are main problems, which restrain the role of hunting tourism in Ukraine. Defined are main advantages of hunting tourism in conditions of European integration in Ukraine, while taking into account international hunting tourism development tendencies.

Key words: hunting tourism, hunting economy.

Трансформаційні зміни, що відбуваються на сучасному етапі розвитку українського суспільства передбачають впровадження реформ у всіх сферах виробничо-господарської діяльності. Процес успішної інтеграції України у європейське співтовариство потребує розроблення належного нормативно-правового, економічного та соціального забезпечення, а також розвитку пріоритетних напрямів підприємницької діяльності, які б сприяли стабілізації національної економіки.

Туристична галузь по праву вважається однією із найбільш динамічних та перспективних економічних діяльностей у світі. Зокрема, в країнах Європейського Союзу надходження від туристичного бізнесу складають 6%

регіонального ВВП [1, с. 6]. Різноманітність форм туризму та наявні туристичні ресурси є основним стимулом для підвищення конкурентоспроможності України на ринку міжнародних туристичних послуг в умовах євроінтеграції.

У розвинених країнах світу досить великої популярності набуває один із найбільш дорогих та елітних видів туризму – мисливський туризм. Значний потенціал використання ресурсів мисливської фауни в туристичних цілях і визначає актуальність наукового дослідження.

Теоретичним та прикладним засадам розвитку мисливського туризму присвячені наукові праці багатьох вітчизняних та зарубіжних науковців, зокрема, В. Бондаренка, І. Бочана, С. Балишевої, І. Делегана, В. Дежкіна, Е. Кульчицької, А. Матілайнен, Ф. Шандора, М. Ячнюк та ін.

Метою наукового дослідження є аналіз сучасних тенденцій розвитку міжнародного мисливського туризму та визначення його ролі в умовах євроінтеграційних процесів України.

Більшість людей мисливство трактують як «споживацьке» використання об'єктів тваринного світу шляхом добування диких мисливських тварин за допомогою стрілецької зброї, що є основною метою будь-якого мисливця. Проте самі мисливці вважають полювання видом відпочинку, одним із способів спілкування з природою. Крім цього, не варто відкидати такі альтернативні види мисливства, як прогулянки по лісу з метою спостереження за дикими тваринами, фото- та відеополювання, трофейна справа, мисливське собаківництво, таксидермія (виготовлення опудал тварин) та ін. Сукупність основних цілей та додаткових послуг пов'язаних з мисливством і сформували підґрунтя для інтенсивного розвитку мисливського туризму.

Організація мисливських турів у країнах Європейського Союзу є досить розповсюдженим явищем. Мисливський туризм передбачає подорож людей за межі їх постійного місця проживання з метою полювання і включає в себе як внутрішні, так і міжнародні поїздки [1, с. 5]. Саме міжнародний мисливський туризм забезпечує найбільші грошові надходження від використання ресурсів диких мисливських тварин.

Зростаючий попит на послуги мисливського туризму в країнах Європейського Союзу та Північної Америки засвідчує про високу ефективність цього виду бізнесу. Мисливський туризм є популярним видом відпочинку у таких країнах, як Канада, США, Швеція, Фінляндія, Німеччина, Франція, Австрія, Угорщина, Чехія та ін. В кінці ХХ на початку ХХІ століття мисливський туризм почав активно розвиватися на теренах Східної Європи (України, Білорусії, Росії, Грузії) і все частіше розглядається як один із засобів економічного зростання.

Одним з основних факторів успішного розвитку мисливського туризму в Україні, так як і в будь-якій іншій країні є наявність достатньої кількості диких мисливських тварин, що забезпечується організованим та ефективним веденням мисливського господарства. У розвинених країнах світу, незважаючи на досить високий розвиток промисловості, сільського та лісового господарства, високу щільність населення, розвинену мережу автодоріг, мисливське господарство є високорозвиненою та прибутковою галуззю економіки. Мисливське господарство зарубіжних країн значно відрізняється від національного, а саме [2, с. 386]:

- високою щільністю і кількістю основних мисливських тварин (ці показники подекуди у десятки, а то й сотні разів перевищують аналогічні показники в Україні);
- високим рівнем фінансового забезпечення та проведення біотехнічних заходів;
- формами власності на ліси та лісові землі. Вони можуть перебувати у приватній, державній чи суспільній власності, що свідчить про немонополізацію мисливського господарства державою;
- децентралізованим управлінням мисливським господарством та розвитком регіональної мисливської політики;
- наявністю великої кількості центрів дичерозведення та вольєрних господарств;

– інтегрованим взаємозв'язком мисливського господарства з сільським та лісовим господарством та ін.

Цікавим є досвід організації мисливського туризму у північних країнах Європи (Швеції, Фінляндії). У Фінляндії в основному мисливцями добуваються копитні тварини (лосі, козулі, білохвості олені) та різноманітна дрібна дичина. Варто відзначити, що підприємства-організатори крім мисливських турів пропонують також інші послуги: рибальство, егерські послуги, проживання, харчування тощо. Щорічно видається понад 80 тис. ліцензій на добування мисливських тварин та більше 70 тис. ліцензій на риболовлю, як іноземним так і внутрішнім мисливцям-туристам. Сукупні надходження від мисливського туризму та риболовлі щорічно складають більше 33 млн. EUR [3]. Дохід від оренди мисливських угідь та організації мисливського туризму становить основну частину доходів більшості землевласників. В середньому за один мисливський тур (1-7 днів) на дрібну дичину мисливець витрачає понад 440 EUR, а вартість турів на копитних тварин перевищує 2000 EUR [3]. Аналогічні підходи щодо організації мисливського туризму застосовуються і в Швеції.

Особливою популярністю мисливський туризм користується у мисливців Німеччини. В Німеччині налічується 369,3 тис. мисливців, що є одним із найнижчих показників у Європі по відношенню до чисельності населення [4]. Незважаючи на достатню кількість дичини та високу якість супутніх послуг, майже половина (48,7%) німецьких мисливців користувалися послугами міжнародного мисливського туризму, а 38% користуються цими послугами один раз в рік або кілька разів на рік. Німецькі мисливці, які полюють за кордоном витрачають в середньому 1250-3000 EUR за полювання [5, с. 16].

Україна займає одне з останніх місць в Європі за обсягом виробництва мисливської продукції проте володіє надзвичайно високим потенціалом для розвитку мисливського туризму, оскільки щільність диких тварин в мисливських угіддях є значно меншою від науково обґрунтованих показників їх оптимальної ємності. До категорії мисливських в Україні віднесено 34 види ссавців, 25 з них зустрічаються в лісах Карпат [6].

Ефективна організація мисливських турів для іноземців на території України передбачає вирішення достатньо великої кількості проблемних завдань. Особливістю цього напряму туристичної діяльності є те, що мисливський туризм знаходиться на стику мисливського, лісового, сільського, водного господарств і туристичної галузі загалом. Саме це створює перешкоди для успішного розвитку мисливського туризму в Україні, оскільки потрапляє у сферу регулювання великої кількості нормативно-правових актів та управлінських структур, що призводить до конфлікту інтересів між мисливцями, державою, користувачами мисливських угідь та приватними землевласниками. Невирішеним є також питання щодо визначення поняття «мисливський туризм» та його місце в державній туристичній політиці.

Процес розвитку мисливського туризму в основному залежить від ефективності ведення мисливського господарства. В Україні мисливське господарство є збитковим і потребує кардинальних змін. Неефективне використання потенційних можливостей мисливських угідь, які не спроможні навіть на просте відтворення диких мисливських тварин, підтверджує необхідність переходу на нову модель ведення мисливського господарства, яка б функціонувала на засадах ринкової економіки. Крім цього, основними завданнями підприємств, які займаються веденням мисливського господарства повинні стати охорона та відтворення мисливських ресурсів.

Реформування мисливського господарства в Україні повинно проходити шляхом:

- удосконалення нормативно-правового забезпечення галузі (з врахування правових норм в сфері мисливського туризму);
- структурної перебудови мисливського господарства щодо форм власності на мисливські угіддя;
- забезпечення ефективної боротьби з браконьєрством;
- створення вольєрних господарств (центрів дичорозведення);
- відтворення високопродуктивних популяцій тварин;
- удосконалення економічного механізму щодо платного

користування тваринними ресурсами (формування гнучких цін на добування мисливських тварин з урахуванням міжнародного рівня вартості);

- створення відповідної інфраструктури та сервісу для мисливців.

При розробленні ефективних правових норм в сфері мисливського туризму необхідно спиратись на міжнародний досвід та історичні особливості національного полювання з врахуванням принципів сталого екологічно збалансованого розвитку.

Не менш важливою проблемою є створення сучасної системи управління мисливським господарством. Необхідно надавати перевагу багаторівневому управлінню, яке максимізує прибуток для збереження біорізноманіття та суспільства.

Для України, а особливо сільського населення мисливський туризм має низку переваг та стимулів для його розвитку, зокрема:

- збереження біорізноманіття та природних екосистем;
- отримання доходів і створення робочих місць в бідних і обділених районах;
- заміна потенційно руйнівних форм природокористування на управління ресурсами мисливської фауни, використання яких є менш екологічно шкідливою формою природокористування;
- економічно ефективне використання природних ресурсів непридатних для сільського господарства або звичайного туризму;
- підвищення екологічної обізнаності місцевого населення про цінність тваринного світу, оскільки мисливський туризм асоціюється з нанесенням шкоди, проблемами та витратами;
- зниження рівня браконьєрства, завдяки спільним зусиллям всіх сторін, зацікавлених в отриманні доходів від мисливського туризму.

Висновки:

1. Не зважаючи на велику популярність та рівень розвитку мисливського туризму в країнах Європейського Союзу, Україна володіє широким арсеналом

конкурентних переваг, які можна ефективно використати в умовах сучасних євроінтеграційних змін.

2. Мисливський туризм є пріоритетним напрямом туристичної діяльності в Україні, проте потребує належного фінансового та законодавчого забезпечення.

3. Економічно ефективний розвиток мисливського туризму повинен базуватись на науково обґрунтованих підходах до раціонального відтворення, використання та охорони ресурсів мисливської фауни.

Література:

1. Matilainen A. The economic role of hunting tourism – examples from Northern areas [Електронний ресурс] / A. Matilainen, S. Keskinarkaus (eds.) // Report 64. –University of Helsinki, Ruralia Institute. – 2010. – 108 p. – Режим доступу: <http://128.214.67.123/ruralia/julkaisut/pdf/Reports64.pdf>.

2. Екологізація лісокористування в контексті подолання глобальних екологічних загроз / за наук. ред. д-ра екон. наук, проф. Синякевича І.М. – Л.: Камула, 2014. – 592 с.

3. Urszula Z. Regional economic impacts of fishing and hunting in Finland [Електронний ресурс] / Urszula Z., Törmä H., Kinnunen J., Rautiainen M. – Режим доступу: <http://www-sre.wu.ac.at/ersa/ersaconfs/ersa14/e140826aFinal01317.pdf>.

4. Deutscher Jagdverband [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.jagdverband.de/>.

5. Naakana H.-P. Product development in hunting tourism / H.-P. Naakana // Jyväskylä University of Applied Sciences, January 2007. – 29 p.

6. Бондаренко В. Мисливські ресурси лісу та можливі напрямки участі громад у прийнятті та реалізації рішень щодо їх раціонального використання / В. Бондаренко // Збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції, 2-3 грудня 2010 р., м. Львів. – Львів: Товариство «Зелений Хрест», Ліга-Прес, 2011. – С. 252-261.